

Debriefing over NPV Toetsingsconferentie

3 juni 2015

NPV Toetsingsconferentie mislukt - Meerderheid landen vóór onderhandelingen over een internationaal verbod op kernwapens

Samenvatting:

Afgelopen maand werd in New York de vijfjaarlijkse Toetsingsconferentie van het Non-proliferatie verdrag (NPV) gehouden. Een aantal van uw leden is bij de start hiervan aanwezig geweest. In deze brief willen we u kort berichten over de uitkomsten van deze bijeenkomst. In een eerder schrijven aan de Tweede Kamer deden wij [voorstellen](#) voor het debat in voorbereiding op deze Toetsingsconferentie. PAX is teleurgesteld dat de toetsingsconferentie niet heeft geleid tot een gezamenlijk slotdocument en dat een kleine groep landen opnieuw heeft voorkomen dat er op het vlak van nucleaire ontwapening stappen vooruit worden gemaakt.

De Nederlandse regering heeft helaas kansen om steun uit te spreken voor onderhandelingen over een verbod op kernwapens laten liggen, ondanks de daartoe aangenomen Kamermotie. Tevens rapporteerde Nederland wederom niet transparant over de in Nederland aanwezige kernwapens en over de onverminderd grote rol die kernwapens spelen in de door Nederland onderschreven militaire doctrines.

PAX is verheugd te zien dat een grote meerderheid van VN-lidstaten wil gaan onderhandelen over een verbod op kernwapens en roept de regering op alsnog aan te sluiten bij deze meerderheid en steun te geven aan de Humanitarian Pledge.

De NPV toetsingsconferentie – een mislukking?

Aan het einde van de toetsingsconferentie bleek er geen overeenstemming te zijn over een gezamenlijk slotdocument. Onenigheid over de situatie in het Midden Oosten ligt daaraan ten grondslag. De afspraak gemaakt tijdens de Toetsingsconferentie in 2010 om ten laatste in 2012 een conferentie te houden over een Massavernietigingswapens-vrije zone in het Midden-Oosten is om verschillende redenen nooit ten uitvoer gebracht. Voorstellen om nieuwe tijdslimieten te stellen hebben er toe geleid dat de VS, het Verenigd Koninkrijk en Canada, weigerden akkoord te gaan met het slotdocument waar tijdens vier weken Toetsingsconferentie over onderhandeld was.

Los van de weigering van deze drie landen om akkoord te gaan met het slotdocument, bestond onder een groot aantal aanwezige landen grote ontevredenheid over de voorgestelde tekst, vooral wat betreft de paragrafen over ontwapening. Het slotdocument was in velerlei opzichten een achteruitgang in

vergelijking met het slotdocument van 2010 en voegde te weinig toe aan de uitvoering van artikel VI van het NPV-verdrag, dat alle landen verplicht te onderhandelen over [nucleaire ontwapening](#). De weigering van de kernwapenstaten en van staten als Nederland die afhankelijk zijn van andermans kernwapens, om substantiële stappen te zetten is voor meer en meer VN-lidstaten onacceptabel. Er was sprake van een groeiende spanning tussen de kleine groep kernwapenstaten en een grote meerderheid aan niet-kernwapenstaten.

De conferentie heeft duidelijk gemaakt dat het NPV onverminderd belangrijk is – maar niet voldoende – en dat een nieuw wettelijk instrument nodig is om kernwapens te verbieden en uiteindelijk te elimineren.

Nederland negeert Kamermotie die oproept deel te nemen aan onderhandelingen

De Kamer heeft voorafgaand aan de conferentie helder aangegeven dat Nederland deel moet nemen aan internationale onderhandelingen over een juridisch instrument dat kernwapens verbiedt ([motie Sjoerdsma](#) c.s. 33783, nr. 19). De minister heeft in New York op geen enkele manier uiting gegeven aan deze uitspraak van het parlement. Voorstellen van andere landen om met urgentie uitvoering te geven aan artikel VI van het NPV, werden door de Nederlandse regering niet gesteund. De Nederlandse delegatie heeft ook niet aangegeven in New York te zullen deelnemen aan toekomstige onderhandelingen, noch vermeldde zij in New York dat de Kamer heeft uitgesproken dit wenselijk te vinden. In plaats daarvan stelde Nederland dat een verbod op kernwapens in een step-by-step benadering pas ná algehele ontwapening komt – dit in weerwil van historische ervaringen met kernontwapening. De frustratie over de weinig coöperatieve houding van Nederland groeit en steeds meer landen stellen bereid te zijn noodgedwongen dan maar zonder landen als Nederland te beginnen met onderhandelingen over een verbod.

- PAX roept de Kamer op de minister hierover te bevragen: waarom schaaft Nederland zich nog steeds niet bij het groeiende kamp van landen dat nú kernwapens wil gaan verbieden? Op welke manier is de minister van plan NAVO-beleid in lijn te brengen met de verplichtingen aangegaan in artikel VI van het NPV, dat alle staten verplicht te onderhandelen over een verdrag dat leidt kernontwapening?

Wel herhaalde de minister, [namens de Non-Proliferation and Disarmament Initiative](#) (NPDI) de oproep aan kernwapenstaten om transparanter te zijn, de rol van kernwapens in militaire doctrines te verminderen en arsenalen te reduceren. Hij verzuimde echter wederom namens Nederland stappen aan te kondigen om aan deze oproep zelf gehoor te geven.

- PAX roept de Kamer op de minister te vragen niet alleen oproepen aan kernwapenstaten te doen maar zelf ook nationale stappen te nemen om transparant te zijn over kernwapens in Nederland en om de rol van kernwapens in door Nederland onderschreven militaire doctrines te verminderen.

In [het Nederlandse statement](#) gaf de minister aan dat de verplichtingen van artikel VI erg serieus genomen dienen te worden, zonder voorstellen te doen over de invulling

van die verplichtingen. Wel zei hij toe de discussie over het creëren van een nieuw juridisch instrument om kernwapens te verbieden nauwlettend te zullen volgen. Nu de Kamer de motie Sjoerdsma heeft aangenomen vindt PAX dit een te afstandelijke houding: Nederland moet actief meedoen aan deze discussies 'zonder daarbij vooruit te lopen op een oordeel over het eindresultaat'.

- PAX roept de Kamer op om aan te dringen op de uitvoering van de motie Sjoerdsma.

Meerderheid VN-lidstaten steunt de Humanitarian Pledge

De oproep gedaan door Oostenrijk aan het einde van de Intergouvernementele Conferentie over de Humanitaire Impact van Kernwapens in Wenen, december 2014, om met alle relevante partijen aan de slag te gaan om het juridische hiaat te dichten dat nu nog toelaat dat er landen zijn met kernwapens, krijgt meer en meer steun. Deze '[Humanitarian Pledge](#)' (voorheen ook wel Austrian Pledge genoemd) wordt inmiddels gesteund door een meerderheid van VN-lidstaten, te weten [108 landen](#). Waar binnen de Toetsingsconferentie geen besluiten werden genomen om uitvoering te geven aan artikel VI van het verdrag en te gaan onderhandelen over een verbod op deze wapens, vindt een ruime meerderheid dit niet langer acceptabel.

- PAX roept de Kamer op er bij de regering op aan te dringen alsnog steun uit te spreken voor de Humanitarian Pledge.